M168

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LKA

20 Pfg.

MINTIS

THOUGHT, Lithuanian daily news.

Permited by UNRRA Team 155.

Eina kasdien, isskyrus sventadienius.

Redaguoja-redakcine kolegija, atsak. redaktorius J. Vasaitis.

Memmingenas, Airport, Baltic Camp.

Prenumeratos kaina-menesiui 5 RM.

Nr. 28 Memmingen Sestadienis, 1946 m. kovo men. 23 d. I metai

Nauja persu nota

Londonas. Persija iteike prasyma Saugumo Tarybai, kad jos skundo svarstymas nebutu atidetas. Persijos uzsienio reikalu ministeris pareiske: "Padetis yra rimta. Klausimo issprendimo nutesimas tik pakenks Persijos interesams, kadangi tiesioginiai pasitarimai iki siol nedave jokiu rezultatu.

Kovo 2-oji diena buvo paskutinis verminas atitraukti svetimu kariuomeniu daliniams is Persijos. Deja, Sovietu Sajungos daliniai pasiliko ir toliau. Sis delsimas pasunkino Persijos vidaus padeti.

Persu tauta yra draugiskai nusistaciusi Sovietu Sajungos atzvilgiu. Todel ir Persios pareiskimas, prasant svarstyti jos reikala Saugumo Taryboje, neturi buti suprastas kaip nedraugiskas zingsnis pries Sovietu Sajunga.

* * *

Londonas. Sovietu Sajungos atstovas Gromiko pareiske, kad skundo svarstymas dabar nieko gero neatnestu, o tik pablogintu tarptautine padeti.

JAV nusistatymas yra skunda svarstyti pirmuoju dienotvarkes punktu.

Stalino interview Associated Press atstovui

Maskvos radijas paskelbe Stalino pasikalbejima su Associated Press atstovu. Stalinas rodas dideli pasitikejima JTO, nes ji remaisi visu valstybiu lygiateisiskumu ir tuo daro nebereikalinga bloku sudarinejima. Anot jo, nei tautos nei vyriausybes nenorincios naujo karo. Karo psichoze kelia tik tam tikri karo norintieji tarptautiniai sluoksniai. Todel vyriausybes turi stengtis isvystyti priespropoganda ir neleisti karo kurstytojams naudotis spaudos laisve.

Londono radijas del socialdemokratu ir komunistu partiju susiliejimo ruso zonoje

Londonas. Vakar Londono radijo ziniu vokieciu kalba komentatorius paliete anglu visuomenes nuomone del anglu komunistu pastangu sudaryti vieninga bloka su darbieciais (labor party). Palyginimas padarytas sarysy su vokieciu komunistu pastangomis toki pat blokas udaryti su vokieciu darbieciais (socialdemokratais). Anot komentatoriaus, anglu visuomene esanti pries toki susijungima. Kaip daugiausiai charakterizuojas anglu visuomenes nuomone buvo nurodytas "Daily Herald" straipsnis. Tame straipsnyje teigiama, jog komunistu partijos nariai neturi jokios itakos i partijos vadovybe, o komunistu partijos vadovybei visai nerupi Anglijos reikalai. Rinkimai parode, jog komunistu ateitis Anglijoje yra beviltiska, nes ju siekimai priesingi Anglijos tradicinei demokratijai. Komunistu partija siekia proletariato diktaturos, kuri praktikoj esanti komunistines biurokratijos diktatura proletariatui. Komunistai nepripazista jokiu teisiu ir jokiu laisviu tautai. Spauda ir politine policija padaroma komunistu partijos vadovybes irankiu pries tauta ir pati proletariata. Nuolatiniai itarinejimai ir vidaus spionazas sukure teroro sistema. Baigdamas laikrastis pataria norintiems susijungti su darbieciais komunistams isstoti is partijos ir prasytis buti priimamais i darbiecius. Tik komunistinis "Daily Worker", imdamas Prancuzija, Lenkija ir Vengrija pavyzdziui, nurodo i bendradarbiavimo pliusus. Tais pat argumentais vadovaujasi ir vokieciu komunistu laikrastis. Taciau, matomai, ir vokieciu socialdemokratu dauguma galvoja panasiai kaip darbieciai, nes jau 7-ni komunistu pasiulymai susijungti liko be vaisiu. Nezinia kokiu pasekmiu susilauks astuntas pasiulyjimas, kuriuo norima ivykusi susijungima atsvesti geguzes men. 1 d. Taciau Anglijoj ir neutrali spauda mano, jog komunistu praktika kontinente yra irodziusi, jog komunistines partijos yra Maskvos irankiu ir todel siekiant savo krasto ramybes ir geroves su jais bendradarbiavimas yra beprasmis.

Transjordanija gauna laisve

Londonas. Transjordanija pagal jau pasirasyta, bet dar neratifikuota sutarti su Anglija, tampa laisva valstybe.

* * *

Debatai Ruhro srities klausimu

Londonas. Aukstuose Rumuose vyko debatai del Ruhro ir Reino krastu. Buvo siuloma tuos krastus pavesti tarptautinei kontrolei. Taciau Prancuzija eina toliau: ji reikalauja Ruhro, Reino ir Saaro krastus nuo Vokietijos visiskai atskirti, sudaryti atskira valstybe, kontroliuojama Prancuzijos, Liuksemburgo ir Olandijos. Tu krastu pramone neprivalo niekuomet daugiau pakliuti i vokieciu rankas. Be abejo, turi buti del to tariamasi su sajungininkais.

* * *

Dar apie spionazo afera Kanadoje

Londonas. Kanadoje snipinejimo bylos metu rusu atstovybes sifruotojas Gurenko parode, jog Kanadoje veike ir veikia rusu slaptoji policija.

* * *

Britu atomo energijos tyrinetojas kaltinamas isdavimu

Londonas, kovo 21 d. (AP). 34 metu britu fizikas dr. Alan Nunn May, kuris dalyvavo atomo energijos tyrinejimuose sio karo metu, antradieni buvo patrauktas teismo atsakomyben. Jis kaltinamas suteikes ziniu asmeniui, kurio pavarde neminima. May atmeta pries ji iskelta kaltinima.

* * *

Tarp Lenkijos ir Jugoslavijos pasirasyta sutartis

Varsuva, kovo 21 d. (DANA). Varsuvos radijas pranesa, kad siuo laiku Varsuvoje apsilankes marsalas Tito pasirase 20-ties metu draugiskumo ir tarpusavio pagalbos sutarti tarp Lenkijos ir Jugoslavijos.

Spaudos atstovams Tito pareiske, kad si sutartis yra grynai apsigynimo pobudzio ir kad ji jokiu budu nera kliutis sudaryti panasioms sutartims su ne slavu valstybemis. Jugoslavija esanti pasirengusi pasirasyti panasias sutartis su visomis taika mylinciomis tautomis.

* * *

Popieziaus kreipimasis i kunigus

Roma. Savo laiske kunigams popiezius Pijus XII nurodo, kad Baznycia visiskai nemano kistis i politika. Taciau ji negali atsisakyti platint Kristaus moksla pasaulyje. Kunigas privalo patarti tikintiesiems ir politiniais klausimais, kiek jie liecia baznytini moksla, taciau jis jokiu budu neturi paneigti apsisprendimo laisves.

Amerikieciu skundas del Goeringo arogancijos

Amerikieciu vyriausias kaltintojas Robert H. Jackson buvo priverstas iteikti teismui pareiskima del Göringo arogantiskos laikysenos. Pareiskime prasoma padaryti Göringui pastabu, kaip jis turi teisme laikytis. Tarp kitko sakoma: "Mes norime atkreipti teismo demesi i tai, kad kaltinamasis, tiek kaltinamuju suole, tiek liudininkus apklausinejant, laikosi arogantiskai ir nerodo teismui jokios pagarbos. Mes jam suorganizavome teisma, kokio jis savo priesams niekad nebutu leides. Yra betikslis dalykas toliau taip eikvoti laika.

Brazilija priima vokieciu imigrantus

Berlynas, kovo 21 d. (DANA). Siuo metu Vokietijoje viesis Brazilijos karines misijos virsininkas brig. gen. Anor Teixeira Dos Santos pareiske vienam spaudos atstovuiu, kad Brazilijos vyriausybe numato leisti Vokietijos pilieciams imigruoti i Brazilija.

Pirmoje eileje ivaziavimo vizos bus duodamos jauniems technikams ir zemes ukio specialistams. Svarbiausioji ivaziavimo salyga gera sveikatos bukle.

Toliau gernerolas pareiske, kad artimiausiu savaiciu begyje Brazilijos vyriausybe pateiks smulkesniu ziniu apie imigracija. Siuo metu bet kokie uzklausimai tuo reikalu butu betiksliai.

Brazilijos karines misijos uzdavinys esas pasirupinti keletu tuksantciu Vokietijoje esanciu brazilu. Svarbiausia tai liecia vokieciu kilmes Brazilijos pilieciu.

* * *

Pasalinami uz opozicija

Londonas. "Times" korespondentas savo pranesime apie nuotaikas Berlyno socialdemokratu partijoj nurodo, kad partijos centro komitetas pasalino tris narius is partijos uz tai, kad jie bande sudaryti opozicija pries komunistu ir socialdemokratu partiju susiliejima.

Uzdarytas laikrastis „Neue Zeit"

Frankfurtas. Alijantu Taryba Austrijoje uzdare Grace iseinanti laikrasti "Neue Zeit" uz tai, kad sis idejo straipsni, kuriame buvo kritikuojama Sovietu Sajungos politika 1939 metais.

La Guardia naujas UNRRA direktorius

Londonas. Is Naujorko siandien pranesama, kad buves Naujorko burmistras La Guardia pakviestas uzimti vyriausio UNRRA'os direktoriaus vieta.

Pasiruosimai repatrijacijai

Frankfurtas a. M., kovo 20 d. Sarysyje su DP stovyklu panaikinimu s. m. rugpiucio men. karines valdzios karininkai pranese, kad nuo balandzio 1 d. bus pradeda aiskinti DP repatrijacijos padetis amerikieciu zonoje.

Jau beveik metai suejo nuo karo pabaigos, o stovyklose yra dar apie 400.000 asmenu, kurios naciai isveze is ju gimtuju krastu i Vokietija darbams arba kaipo belaisvius. Nera vilties istustinti tas stovyklas iki nustatyto termino, t. y. iki rugpiucio men.

Yra abejojama, kad daugiau kaip puse siu amerikieciu zonoje gyvenanciu asmenu bus galima paskatinti grizti namo. Liks dar apie 200.000 asmenu, kurios JAV ir kiti sajungininkai tures toliau globoti.

Dar nera zinoma, kas bus daroma su asmenimis, liekanciais amerikieciu zonoje po stovyklu uzdarymo. Tiek tera zinoma, kad yra ieskomi budai suteikti jiems pragyvenimo galimybes Vokietijoje, arba kituose krastuose, kurie sutiks emigrantus priimti.

Balandzio men. repatrijacija daugumoje yra taikoma lenkams, kurie sudaro beveik puse visu DP. Lenku yra dar like 166.000. Jie atsisako vykti Lenkijon, kuri, ju nuomone, yra per dideleje Sovietu itakoje. USFET (Jungtiniu Amerikos Valstybiu Karines Pajegos Europoje) pareigunai tikisi ištikinti apie 100.000 lenku grizti namo. Is viso jau yra repatrijave 197.0000 lenku.

Tarp tu, kurie liks amerikieciu zonoje po rugpiucio men. ir bus sajungininku globojami, yra sie: 28.000 lietuviu, 40.000 latviu, 14.000 estu, 5.000 jugoslavu ir 4.000 rusu. Be to, 50.000 zydu, 13.000 be pilietybes ir 18.000 (neisiaiskintos pilietybes), kurie neturi kur vaziuoti. Tai tiek asmenu, kurie trukdo vykdyti repatrijacija.

(Stars ant Stripes, kovo 21 d. 1946 m. psl. 5.)

Maitinimo reikalai

Prezidentas Trumanas nepritare ligsiolinio UNRRA'os direktoriaus Lehmann nuomonei, kad Jungtinese Amerikos Valstybese turi buti vel ivestas maisto produktu normavimas.

Olandijoj ir Belgijoj duonos normos sumazinamos. Pietu Amerikoje Uragvajus iveda duonos normavima.

Didziojoj Britanijoj taip pat sumazinamos nekuriu maisto produktu normos. Numatoma, kad muilo normos suaugusiems ir vaikams virs 5 metu, o taip pat ir margarino normos bus artimiausiu laiku sumazintos. Javai turi buti labiau ismalami.

Britu vyriausybe issiunte UNRRA'i Europoje 8.000 to kvieciu.

Is Svedijos pranesama, kad artimiausiu laiku i Vokietija numatoma pasiusti 10.000 tonu silkiu.

Feldmarsalas Montgomery kreipesi i anglu okupacines kariuomenes karininkus, kviesdamas suprasti ju maisto kokybinio ir kiekybinio sumazinimo prasme ir atsisakyti nuo papildomo apsirupinimo maistu, perkant pas vokiecius.

Svedija nutare 20.000 Berlyno vaiku savo tiekimais maisto normas padidinti ik 2.400 kaloriju.

Pasitarimai Varsuvai atstatyti

Jungtinese Amerikos Valstybese siuo metu vedami pasitarimai su ivairiomis statybos firmomis karo metu sugriautai Varsuvai atstatyti. Firmos statancios salyga, kad pastatyti namai per 20 metu juos uzbaigus, priklausytu firmai ir butu jos eksploatuojami.

Zinios is Lietuvos

Vilnius. Vokieciai pasitraukdami is Lietuvos issprogdino didziausius Panevezio malunus. Malunas Nr. 2 jau dalinai atstatytas ir dirba. Uzbaigus antra auksta bus paleista 20 poru valcu, kurie gales per para sumalti 20 to javu. Prie stoties statomi javams sandeliai.

Pavencio cukraus fabrikas baige savo gamyba. Prie mesos kombinato atidarytas muilo virimo cechas. Rato artele pagamino net 86 ratus (!). Panevezyje veikia 10 pradzios mokyklu, 3 gimnazijos, 1 progimnazija, ekonomine mokykla ir muzikos mokykla su 5 skyriais ir 200 mokiniu.

Vilniuje prekybos kontora "Ruta" atidare 2 krautuves, kur pardavinejamas gyvuliams pasaras: avizos, sienas ir kit. Greitu laiku numatoma atidaryti dar kelios sios rusies krautuves.

Snipo pedomis

1942 m. vasario 20 diena vienas pasto cenzorius, betikrindamas Portugalijai skirta pasta, susidomejo vienu masinele rasytu laisku, kurio turinys, tiesa, nebuvo idomus, taciau paskyrimo vieta Portugalijoj buvo zinoma kaip vokieciu snipu centras.

Patikrinus ta laiska kontrzvalgybos laboratorijose buvo nustatyta, kad tarp masinele rasyto laisko eiluciu specialiu rasalu irasyta gotiskomis raidemis zinios apie kariuomenes judejimus ir numatomus transportus is Naujorko uosto.

Snipas turi buti isaiskintas. Bet kaip? FBI (kontrzvalgyba) turejo tik siuos davinius apie snipa: laiskas, rasytas zurnalistine "Underwood" firmos masinele. Pradeta tyrinet, kas turi tokias masineles is 8.000.000 gyventoju Naujorke.

Netrukus seke antras, dar veliau ir trecias laiskas, siusti is Naujorko pastu. Galimas daiktas, kad snipas gyvena Naujorke, bet kas jis?

Vienam agentui, tyrinejanciam minetus laiskus, atejo mintis i galva, kad galimas daiktas, jog masinele rasytam tekste yra ir tiesos. Darydamas sia prielaida, agentas nustate, kad:

X — nezinomasis — yra vedes. Jis turi nuosava nama. Jis turi suni, kuris serga. Jis turi nuolatini darba. Kiekviena darbo diena jis isvyksta is namu tarp 7 ir 8 valandu ryto. Nesenai jis pakeite savo akiniams stiklus. Jis yra namu administratorius.

Naujorke tuo metu buvo 98.338 namu administratoriai.

"Tai nemazas skaicius" — niuriai pastebejo skyriaus visininkas, taciau jis vis delto mazesnis, negu 8.000.000.

Prasidejo atkaklus darbas. Kiek namu administratoriu yra vede? Kiek ju turi nuosavus namus? Kas is ju turi suni?

Tuo tarpu seke nauji laiskai. X veidas pradejo vis daugiau rysketi: jis turi soda, jis nori isigtyti vistu uki.

Nezinomo snipo seselis neaiskus, taciau jo jau nereikia ieskot tarp milijonu. Dienas ir naktis dirbantieji agentai vis mazina rata asmenu, kuriu tarpe reikia ieskoti snipo . . . 98.000.000 . . . 88.000 . . . 81.000.

Balandzio 14 diena buvo gautas dvyliktasis laiskas "Pas mus grazus oras, medziai pradeda suzaliuot. Pavasaris man visuomet primena tas puikias, Estorile musu drauge praleistas dienas . . ."

Estoril! FBI pazista puikiai Estoril: tai nedidelis miestelis sale Lisabonos, vokieciu snipu centras.

Prasidejo audringa konferencija kokiu budu istirti visus asmenis, kurie nuo 1941 m. pavasario ivaziavo i USA is Lisabonos? Juk netureta snipo fotografijos, kuria butu galima sulyginti su pasu fotografijomis, nei pirstu atspaudu, nei vardo..

Vienam is agentu atejo mintis: "Mums yra pazistama snipo rasysena is jo paraso po laisku — Fred Lewis. Kiekvienam zmogui jo rasysena yra taip pat charakteringa, kaip ir jo pirstu atspaudos. Kiekvienas asmuo, atvykes i USA" — tese agentas toliau, "turi uzpildyti pareiskimo blanka muitineje. Gal tad pabandyti sulyginti pareiskimo blanku rasysena su parasu — Fred Lewis?"

Sekancios dienos ryta FBI specialistai pradejo tikrinti pareiskimus Naujorko muitinese. Darbas nebuvo lengvas, nes 1941 metu pavasari is Lisabonos i USA atvyko daugybe pabegeliu.

Darbas nebuvo taip pat ir paprastas. Pasirinktos kelios raides sulyginamuose tekstuose turedavo but gerai per padidinamuosius stiklus isstudijuotos. Istisas dienas agentai skynesi sau kelia per pareiskimu kalnus.

Taciau nesustota tik prie sio darbo. Tyrineta ir toliau visi namu administratoriai pagal is snipo laisku nustatytus davinius. Is 98.000 namu administratoriu, 60.000 buvo jau istirti. Agentai turejo ieskoti ivairiausiu keliu siam darbui atlikti, o tai reikalavo nemaza laiko.

1943 metu birzelio 9 diena vakare vienas agentas is pareiskimu kruvos issitrauke blanka tyrimui, kuris buvo 4881 — asis jo perziuretas. Staiga, kai jo akys tik pamate parasa lapo apcioje, abejones pranyko. Jis pasieme padidinamaji stikla. Taip — nera jokiu abejoniu — ta pati istesta "e", tos pacios elegantiskos "F" ir neuzbaigta "s".

Dar syki viskas buvo patikrinta. Apie 2 valanda nakties FBI centras gavo trumpa telefonini pranesima: "Vardas nustatytas — Ernest F. Lehmitz". Tuojaus buvo perziuretas namu administratoriu sarasas . . . Lehmitz . . . 123 Oxford Place, Tompkinsville, Staten Island, N. 4.

Snipas isaiskintas, jo gyvenamoji vieta zinoma. Belieka tik suimti ji. Taciau ne — FBI darbas dar nesibaige. Reikia atsakyti i siuos klausimus: ar snipas turi bendrininku ir is kur jis gauna informacijas. Po suemimo snipai dazniausia nieko nekalba. Be to, teismui turi buti patiekta pilna irodomoji medziaga.

Snipo gyvenamas namas pradeta sekti. Nustatyta kad jis apleidzia namus 7.15 ryto ir vykdamas i darba pakeliui uzsuka i kavine. Tuo metu ten pilna uosto darbininku, kareiviu, jurininku, kurie kalba apie laivu pakrovimus, ju isplaukimo ir grizimo datas, krovinius . . . Jis neskubedamas isgeria puodeli kavos ir vyksta i darba.

Sekancios 16 dienu agentu sunaudotos renkant zinias apie Ernest F. Lehmitz. Kaimynai ji pazista. Jis rimtas zmogus, dirba namu administratoriaus darba. Turi puiku soda. Nesenai jis liudejo netekes savo suns, kuris ilga laika sirgo.

Alaus baro tarnautoja ji taip pat puikiai pazista. Jis esas saunus vyras ir daznai uzsuka isgerti alaus. Jis nuolat kalba apie vistu uki, kuri jis artimiausiu laiku numato isigyti.

Irodymu pakanka. 1943 metu birzelo 23 diena 11 valanda, praejus vieniems metams, keturiems menesiams ir septynioms dienoms nuo pirmojo laisko gavimo FBI savo darba baige suidama Lehmitz ir nugabendama ji i kalejima. Patiektu irodymu pakako ir snipui — jis prisipazino.

(Is "The Reader's Digest".)